

Xülasə

Orta əsrlərdə alleqoriya Bibliya və Klassik ənənələrin Orta əsrlər mədəniyyəti kimi tanınacaq şəkildə sintezində mühüm element idi. Orta əsrlər öz təsisatlarını və ideyalarını formalaşdırarkən qədim dünyanın mədəni irsindən şüurlu şəkildə istifadə edirdilər və buna görə də Orta əsrlər ədəbiyyatında və Orta əsrlər incəsənətində alleqoriya qədim dünya ilə “yeni” arasında sintez və transformasiya davamlılığı üçün əsas hərəkətverici rolunu oynayırdı. Xristian dünyası. Orta əsrlərin insanları özləri ilə klassik forvardları arasında müasir müşahidəçilərin gördükləri eyni fasiləni görmədilər; daha doğrusu, alleqoriyadan sintezləşdirici vasitə kimi istifadə edərək, bütöv bir obrazı bir araya gətirərək, özləri və qədim dünya ilə davamlılıq görürdülər. Orta əsrlərdə ilk xristian dövrünün Müqəddəs Kitab şərhçilərindən yaranan dörd təşbeh kateqoriyası istifadə olunurdu. Birincisi, sadəcə olaraq, hekayədəki hadisələrin heç bir əsas mənası olmayan tarixi məqsədlər üçün hərfi şərhidir. İkincisi Əhdi-Ətiqdəki hadisələri Əhdi-Cədidlə əlaqələndirən tipoloji adlanır; xüsusilə Əhdi-Ətiq hekayələri ilə Məsihin həyatında baş verən hadisələr arasında alleqorik əlaqə yaratmaq. Üçüncüsü, əxlaqi (və ya tropoloji), indiki zamanda necə davranmalı, "hekayənin əxlaqı". Dördüncü növ təşbeh anaqogikdir, xristian tarixinin gələcək hadisələri, cənnət, cəhənnəm, son mühakimə ilə məşğul olur.

Açar sözlər: dövr, sintez, klassik, hekayə, şərh, mənbə.

Summary

In the Middle Ages, allegory was an important element in the synthesis of Biblical and Classical traditions into what became known as Medieval culture. The Middle Ages consciously drew on the cultural heritage of the ancient world in shaping their institutions and ideas, and therefore in Medieval literature and Medieval art, allegory served as the main driver for the continuity of synthesis and transformation between the ancient world and the "new". Christendom. The people of the Middle Ages did not see the same discontinuity between themselves and their classical predecessors that modern observers do; rather, they saw continuity with themselves and the ancient world, using allegory as a synthesizing tool, piecing together a whole image. Four categories of allegory were used in the Middle Ages, originating from early Christian Bible commentators. The first is simply a literal interpretation of the events of the story for historical purposes without any underlying meaning. The second is called typological, which relates the events of the Old Testament to the New Testament; especially making an allegorical connection between Old Testament stories and events in the life of Christ. Third, moral (or tropological), how to behave in the present, "the moral of the story." The fourth type of allegory is anagogical, dealing with the future events of Christian history, heaven, hell, and the last judgment.

Key words: period, synthesis, classic, story, commentary, source.

Orta əsrlərdə alleqoriya bibliya və klassik ənənələrin orta əsr mədəniyyəti kimi tanınacaq bir şeyə sintezində mühüm element idi. Orta əsrlər öz təsisatlarını və ideyalarını formalaşdırarkən qədim dünyanın

mədəni irsindən şüurlu surətdə istifadə edirdilər və buna görə də orta əsr ədəbiyyatında və orta əsr incəsənətində alleqoriya qədim dünya ilə "yeni" arasında sintez və transformasiya davamlılığı üçün əsas hərəkətverici idi. Xristian dünyası. Orta əsrlərin insanları özləri ilə klassik sələfləri arasında müasir müşahidəçilərin gördükləri eyni fasiləni görmədilər; daha doğrusu, bütöv bir obrazı bir araya gətirən sintez agentini kimi alleqoriyadan istifadə edərək, özləri və qədim dünya ilə davamlılıq görürdülər.(1,səh 27)

Əksər orta əsr mütəfəkkirləri üçün Orta əsrlərdə istifadə edilən dörd şərh (və ya məna) kateqoriyası var idi ki, bunlar erkən xristian dövrünün Bibliya şərhçilərindən yaranmışdır. Birincisi, sadəcə olaraq, hekayədəki hadisələrin heç bir əsas mənası olmayan tarixi məqsədlər üçün hərfi şərhidir. İkincisi tipoloji adlanır: Əhdi-Ətiqdəki hadisələri Əhdi-Cədidlə əlaqələndirir; xüsusilə Əhdi-Ətiq hekayələri ilə Məsihin həyatında baş verən hadisələr arasında alleqorik əlaqə yaratmaq.

Üçüncüsü, əxlaqi (və ya tropoloji), indiki zamanda necə davranmalı, "hekayənin əxlaqı".

Dördüncü təfsir növü anaqogikdir, xristian tarixinin gələcək hadisələri, cənnət, cəhənnəm, son hökmlə məşğul olur; peyğəmbərliklərdən bəhs edir.

Beləliklə, şərhin (və ya mənanın) dörd növü keçmiş hadisələrlə (hərfi), keçmiş hadisələrin indiki ilə əlaqəsi (tipologiya), indiki hadisələr (əxlaqi) və gələcək (anaqoji) ilə bağlıdır.

1. Köhnə və Yeni Əhdi-Cədid

Orta əsr alleqoriyaları Əhdi-Ətiq və Əhdi-Cədid arasındakı ziddiyyətləri sintez etmək üçün bir xristian üsulu kimi başladı.(2,səh 65) Hər iki vəsiyyətin tədqiq edildiyi və eyni dərəcədə ilahi şəkildə Allah tərəfindən ilhamlandığı görülsə də, Əhdi-Ətiqdə xristianlar üçün fasilələr var idi, məsələn, yəhudi köşer qanunları.(2,səh16) Buna görə də Əhdi-Ətiq, Əhdi-Cədidin hadisələrini necə proqnozlaşdıracağı, xüsusən Əhdi-Ətiqdəki hadisələrin Məsihin həyatındakı hadisələrlə necə əlaqəli olduğu ilə bağlı görüldü. Əhdi-Ətiqdəki hadisələr, Məsihin həyatında baş verən hadisələr bu hekayələri tam yekunlaşdıran hekayənin bir hissəsi kimi qəbul edildi. Əhdi-Cədidə Əhdi-Cədidə görmək üçün texniki ad tipologiya adlanır.

Tipologiyanın bir nümunəsi Əhdi-Ətiqdəki Yunus və balina hekayəsidir. Bu hekayənin orta əsrlərə aid alleqorik təfsiri ondan ibarətdir ki, o, Məsihin məzarı kimi balinanın mədəsi ilə birlikdə Məsihin dəfnini nəzərdə tutur. Nəhayət, Yunus üç gündən sonra balinadan azad edildi, Məsih də üç gündən sonra məzarından qalxdı. Beləliklə, orta əsrlər sənətində və ya ədəbiyyatında Yunusla əlaqəli bir işarə tapanda, bu, adətən Məsihin dəfni və dirilməsi üçün bir alleqoriya olur.

Başqa bir ümumi tipoloji alleqoriya Əhdi-Ətiqin dörd əsas peyğəmbəri Yeşaya, Yeremya, Yezekel və Daniellə bağlıdır. Bu dörd peyğəmbər dörd Həvari Matta, Mark, Luka və Yəhyanı təcəssüm etdirir. Təfsirçilərin Əhdi-Ətiq və Yeni Əhdi-Cədid hekayələri arasında tapa biləcəyi bənzətmələrin sayının sonu yox idi.

Orta əsrlərdə mifoqrafiya ənənəsi də mövcud idi - bütünpərəstlik miflərinin alleqorik şərh.(4, səh58) Virgilin Aeneid və Ovidin Metamorfozaları orta əsrlər boyu standart dərsliklər idi və hər birinin uzun müddət alleqorik şərh ənənələri var idi.

"İllüstrativ misal Sienada Məsihin çarmıxdakı rəsmində tapıla bilər (Sano di Pietronun Çarmıxı, 15-ci əsr). Xaçın yuxarı hissəsində öz döşünü dəyən, yaradan qan axdığını və qanı görmək olar. Aşağıda gözləyən balalarını bəsləyir. Bu, "hekayəsini" Roma təbiətşünası Plininin söylədiyi "bütünpərəst" bir mənbəyə bənzətməklə, Məsih öz övladlarını öz qanı ilə qidalandırır."

Orta əsr filosofları da təbiət aləmində alleqoriya görürdülər, heyvanları, bitkiləri və hətta cansız varlıqları behtiar adlanan kitablarda Bibliya fiqurlarının və əxlaqının simvolu kimi şərh edirdilər. Məsələn, bir heyvandarlıq geyikləri kilsəyə sədaqətli insanlarla müqayisə edir, çünki (orta əsr zoologiyasına görə) onlar otlaqlarını başqa (səməvi) otlaqlara buraxırlar və geniş çaylara (günaha) gəldikdə onlar bir sıra əmələ gəlir və hər biri öz (bir-birinizi nümunə və yaxşı işlərlə dəstəkləyərək), suları birlikdə sürətlə keçirir.

2. Allegoriyanın tarixi

2.1. Son Antik dövr

İvrit İncilinin təfsirindəki ilk təcəssüm səciyyəsi, Septuagintin alleqorik oxunuşu ilə ənənəvi yəhudi rəvayətlərini sintez edən İsgəndəriyyənin görkəmli ellinləşmiş yəhudisi Filon Yəhudinin (təxminən eramızdan əvvəl 20-ci il - eramızın 50-ci illərində) kütləvi yaradıcılığında özünü göstərir. Platonizm ilə. Filonun əvvəlki ənənəni davam etdirdiyi təxəyyülünün sonrakı yəhudi təfəkkürünə az təsiri oldu, çünki qismən İsgəndəriyyə yəhudi mədəniyyəti dördüncü əsrdə dağıldı. Origen (184/185 – 253/254) kimi xristian yazıçıları təxmin edilən təfsirlərə əl atdılar və Əhdi-Ətiq Əhdi-Cədidin bir sıra müqəddimələri kimi

oxumağa başladılar. Yunan və Roma tanrılar panteonunun hələ də görünən formaları olduğu zaman (əgər həmişə daha çox bilikli əhali tərəfindən tam tanınmırsa) və xristianlıq kimi yeni dinlər bütpərəst elementləri qəbul edib və ya rədd etdikdə mifologiya klassikləri hələ də standart tədris mətnləri idi. allegorez (alleqoriyanın tədqiqi və təfsiri). Prudentius eramızdan əvvəl 400-cü ildə sağ qalmış ilk xristian sırf alleqorik müstəqil əsər olan Psixomakiyanı ("Ruh-müharibə") yazdı.(5,səh62) Süjet Ümid, Ayıqlıq, İffət, Təvazökarlıq və s. təcəssüm olunmuş "yaxşı" fəzilətlərdən ibarətdir. Təkəbbürlü "pis" pisliliklərlə mübarizə aparan Qürur, Qəzəb, Bütperəstlik, Xəsislik və s. Təcəssümlər qadındır, çünki latın dilində mücərrəd deməkdir. anlayışlar qadın qrammatik cinsinə malikdir; əsər haqqında məlumatsız oxucu hekayəni sözün əsl mənasında bir çox qəzəbli qadınların bir-biri ilə döyüşməsinin nağılı kimi qəbul edə bilər, çünki Prudentius heç bir kontekst və ya alleqoriyanın izahını vermir. 5-ci əsrin əvvəllərində eyni dövrdə alleqoriya tarixi üçün əhəmiyyət kəsb edən daha üç müəllif meydana çıxdı: Klaudian, Makrobi və Martian Kapella. Bu müəlliflər haqqında çox az şey məlumdur, hətta onlar "həqiqətən" xristian olsalar da, olmasalar da, lakin biz bilirik ki, onlar öyrənilən materialı alleqorik formada ifadə etmək meylini, əsasən, sonradan orta əsrlər məktəbi metodlarının standart hissəsinə çevrilən təcəssüm yolu ilə ötürmüşlər.

Claudian'ın ilk işi "Rufinumda" amansız Rufinusa hücum etdi və 12-ci əsr Antiklaudian üçün bir model olacaq, necə yaxşı bir insan olmaq üçün məşhur bir alleqoriya. Həmçinin onun "Proserpinə Təcavüz" əsəri mifoloji alleqoriyalar, təcəssümlər və kosmoloji alleqoriyalardan ibarət litaneyaya xidmət edirdi.

Neoplatonist şərhçilər Qədim mifologiyayı, Homerivə Platonu oxuyarkən ritorik, fəlsəfi və dini tərtibat kimi alleqoriyadan istifadə edirdilər.

Macrobius, Orta əsrlərə sevimli mövzu ənənəsini, yuxuların alleqorik şəkildə baxılmasını təmin edən Scipio yuxusunun şərhini yazdı.

Nəhayət, Martianus Kapella alleqorik universitetə istinad edərək De nuptiis Philologiae et Mercurii ("Filologiya və Merkuriyin Evliliyi") başlığını yazdı.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

1. Stephen A. Barney (1989). "Alleqoriya". Orta əsrlər lüğəti. cild-1. ISBN:0-684-16760-3
2. William R. Cook və Ronald B. Herzman (2001). Orta əsrlərin kəşfi. Tədris Şirkəti. ISBN:1-56585-701-1
3. Norman F. Cantor, The Civilization of Middle Ages, 1993:40.
https://www.goodreads.com/book/show/321173.The_Civilization_of_the_Middle_Ages
4. Florin Calian (2013).Qeyri-müəyyənliyin "Aydınlıqları": Orta əsrlər mətnlərində Platonun Parmenides qaranlıqlığını Alleqorik oxumaq üçün şərtlər Proclus üçün qaranlıqlıq şərtləri 'Platonun_Parmenidlərinin_alleqorik_oxuması
5. Robert Lamberton (1989). İlahiyyatçı Homer: Neoplatonist Alleqorik Oxu və Epik Ənənənin Artması (London: Kaliforniya Universiteti Mətbuatı).